

Budget för Region Gotland 2024

Vänsterpartiets förslag i ord

- **Slopa besparingarna på förskola och skola.**
- **Satsa på kultur och folkbildning**
- **Satsa på meningsfulla aktiviteter för unga.**

Vänsterpartiet Gotland
Österväg 5, 621 45 VISBY
Telefon: 0498-26 99 08 saga.carlgren@gotland.se
gotland.vansterpartiet.se

Inledning

Årets budgetarbete har präglats av en orolig omvärld och den påverkan som det har på ekonomin i Sverige. Region Gotland kommer liksom alla andra regioner i landet att behöva lägga en minusbudget för 2024. Inflationen och kostnadsökningarna som nu drabbar hushållen hårt, går också ut över regioner och kommuner och därmed vår gemensamma välfärd. Inför budgetarbetet saknades det enligt SKR 28 miljarder bara för att upprätthålla den välfärd vi har idag. Prognosen har försämrats ytterligare sedan dess. Samtidigt vet vi att det finns mycket som behöver bli bättre. I det läget väljer regeringen att bara öka de generella statsbidragen med 10 miljarder. Det är en politik för nedskärningar och massuppsägningar.

Regeringen väljer att prioritera skattesänkningar för de rikaste och sänkt skatt på exempelvis snus, diesel och plastpåsar istället för att säkra kvaliteten i skolan, äldreomsorgen och sjukvården genom den ekonomiska krisen.

För Region Gotlands del innebär det att vi får mycket svårt att finansiera den välfärd gotlänningarna har rätt till. Sjukvårdens underskott växer trots att våra höga kostnader i hög grad beror på ö-läget och inte kan påverkas. Så länge staten inte kompenserar Gotland för de merkostnader som ö-läget innebär, som framförallt finns inom sjukvården, kommer vi tvingas flytta pengar från skola, förskola och äldreomsorg till sjukvården. Det håller inte i längden.

Socialdemokraterna och moderaterna på Gotland har lagt en budget för 2024 som har ambitionen att täcka de ökade kostnader som finns i verksamheterna inom Region Gotland och inte göra några nya satsningar. Trots den återhållsamma hållningen hamnar deras budgetförslag på -127 miljoner kronor. Regeringen och Sverigedemokraternas politik innebär en nästan omöjlig situation att lägga budget för Region Gotland i och det lokala styrets ambition att värna välfärden är god. Samtidigt vet vi att den föreslagna budgeten inte räcker till. Vi är särskilt bekymrade över de besparingar inom utbildningssektorn som finns i budgeten. Inom skolans område har man på några få år sparat många miljoner och det börjar märkas när det gäller elevernas resultat, arbetsmiljön för personal och elever och att den problematiska skolfrånvaron fortsätter öka.

I utbildnings- och arbetslivsförvaltningens delårsrapport 1:2023 går att läsa:

“Skolan har under en följd av år tagit stort ansvar för en ekonomi i balans, ca 100 miljoner kronor har sparats på sex år”

Under många år har det i budgetarna funnits så kallade “effektiviseringar”. Tanken att det sannolikt går att göra saker smartare och bättre är lovvärd men i praktiken har det ofta inte varit några effektiviseringar utan istället rena neddragningar. Att det finns färre socialpedagoger i skolorna eller fler barn per pedagog i förskolan är inte nödvändigtvis effektivare utan ofta bara sämre.

Det finns inget kvar att spara på. Nu behöver skolan och förskolan istället stärkas och få resurser att vara den viktigaste insatsen på vägen mot ett gott liv. I besvärliga tider är det extra viktigt att pengarna går dit de bäst behövs. Vänsterpartiet prioriterar förskola och skola.

En välfärd att lita på kräver mer statlig finansiering

Politiken i ett land behöver hänga ihop, från det statliga till det regionala och kommunala. I den ekonomiska kris vi nu befinner oss hade staten behövt ta ett större ansvar för att undvika en välfärdskris. Enligt SKR:s bedömning inför budgetarbetet saknades 28 miljarder i regioner och kommuner 2024. Vänsterpartiet är det enda parti som i sin budgetmotion i riksdagen faktiskt tar höjd för det och dessutom avsätter medel för att utveckla välfärden. För Region Gotland skulle det innebära runt:

- **60 miljoner mer till regional verksamhet (hälso- och sjukvården, kollektivtrafik, kultur)**
- **60 miljoner mer till kommunal verksamhet (skola, förskola, äldreomsorg, socialtjänst m.m.)**

Detta i generella statsbidrag som alltså går rakt in och finansierar den verksamhet vi har idag, utan krav på nya uppgifter eller ambitionshöjningar. Vänsterpartiets budgetmotion i riksdagen innehåller också andra satsningar på välfärden som skulle behövas på Gotland. **Runt 12 miljoner mer än regeringen i statsbidrag till gotländsk skola. Runt 6 miljoner mer än regeringen i riktade bidrag till den gotländska socialtjänstens arbete med unga i riskgrupp.**

Dessutom mer pengar till idrott, kultur, studieförbund och folkhögskola och bibliotek. Regeringens budget sviker också kommuner och regioner när det gäller det nödvändiga klimatarbetet. Även här kan man lita på Vänsterpartiet. Vänsterpartiet satsar bland annat på:

- Sverigebiljett för billigare kollektivtrafik: 450 kr/mån
- Investeringsstöd för nyinvesteringar och utbyggnad i kollektivtrafik
- Investeringsstöd nyproduktion av bostäder
- Energieffektivisera miljonprogrammet
- Åtgärda underhållsskulden av järnvägen
- Satsa på havsbaserad vindkraft
- Stärk skyddet av värdefull natur
- Bevara naturvärden och återskapa våtmarker

Allt detta skulle kraftigt underlätta för Region Gotlands arbete med klimatomställning och klimatanpassning. Med Sverigedemokraterna och regeringens politik blir det arbetet mycket svårare och dyrare för gotlänningarna.

Slopa besparingarna på förskola, skola, gymnasium och folkhögskola

Det finns inte något utrymme för besparingar i skolan. Tvärtom behövs mer pengar för att kunna möta de behov som finns. Andelen elever med problematisk skolfrånvaro är allt för hög och allt pekar på att den kommer att fortsätta öka. Vi behöver också jobba för att en högre andel elever blir behöriga till gymnasiet då vi vet att det är en mycket stor riskfaktor att inte komma vidare från grundskolan. För de elever som slutar grundskolan med ofullständiga betyg behöver det också finnas alternativ som förhindrar att de i framtiden hamnar i utanförskap.

Den psykiska ohälsan bland unga är stor och ökar. Därför behöver även elevhälsan stärkas.

Behoven av speciallärare liksom ämneslärare är fortsatt stort och vi kan inte riskera att tappa de lärare vi har vilket är risken med ytterligare besparingar.

Vänsterpartiet föreslår att inga effektiviseringar inom BUN och GVN ska finnas i Region Gotlands budget för 2024. Eventuella effektiviseringar verksamheten kan åstadkomma under året ska oavkortat gå till skolans behov. Med majoritetens förslag till budget bedömer vi risken som stor att situation i skolan på Gotland försämras. Det är ett kortsiktigt tänk som i långa loppet kommer att bli kostsamt.

Borttagna besparingar:

8,5 mkr BUN

2,5 mkr GVN

Meningsfull fritid för barn och unga

I ekonomiskt utmanande tider är det viktigare än någonsin att utjämna skillnaderna i förutsättningar för barn och unga. När familjer har svårt att få sin ekonomi att gå ihop är risken stor att det skärs ner i barn och ungas möjlighet till en meningsfull fritid. Det går att spara in på en fritidsaktivitet men det går inte att låta bli att betala hyran. Därför kan vi i nuläget inte riskera att utbudet av aktiviteter för barn och unga minskar. Vi behöver istället satsa.

Det är viktigt med god tillgång till öppen ungdomsverksamhet på hela Gotland. I södra Visby finns både ungdomsgården Puma och numera även ungdomskulturhuset Fenix. I norra Visby finns det just nu inget motsvarande. Personal på skolorna i Bingeby-området uttrycker stor oro inför vad som händer med områdets barn och unga efter att skoldagen tagit slut. Många röster höjs även från civilsamhället om att något mer måste till. Här behöver vi göra en satsning för att förebygga de konsekvenser vi vet att vi kommer få längre fram, när unga lämnas åt sitt eget öde utan meningsfulla fritidsaktiviteter.

Kommunen behöver se till att det finns en öppen verksamhet som kan fånga upp även de som inte idrottar eller är aktiva i andra föreningar. Detta gäller naturligtvis inte bara i de ovan nämnda områden utan på hela ön där vi t.ex. behöver se över öppettider på de ungdomsgårdar som finns så att vi säkerställer att barn och unga har tillgång till en meningsfull fritid.

Om vi inte satsar nu kommer det att kosta imorgon. Vi är ännu så länge förskonade här på Gotland om vi ser till utvecklingen på många håll i Sverige. Det vore oansvarigt och kortsiktigt att inte göra vad vi kan för att se till att det förblir så. Därför vill Vänsterpartiet se en satsning på öppen verksamhet för barn och unga på hela Gotland och en ny verksamhet i Bingeby.

Vi satsar

5 mkr på ungdomsverksamheten

Kultur och folkbildning

Kultur och folkbildning är två avgörande komponenter i ett samhälle där människor trivs och har möjlighet att växa. Under många år har underfinansieringen av välfärden generellt också utarmat dessa verksamheter. Att kultur och bildning finns tillgängligt för alla oavsett plånbok är viktigt för att vi människor ska få mötas, uppröras, utvecklas och tänka om och tänka nytt. Det kan inte vara ett privilegium för några få, som har råd. Nu när många har svårt att få ekonomin att gå ihop är det extra viktigt att göra vad vi kan för att kulturen och folkbildningen ska kunna vara de byggstenar vi kan bygga meningsfullhet av, trots dålig ekonomi. Det har de senaste åren gjorts flera utredningar som visar på vad vi skulle behöva för att stärka kulturen på Gotland. Det handlar bland annat om att förstärka stöden till fria kulturskapare och kulturarrangörer som länge varit för små.

Ur tjänsteskrivelse:

“Region Gotlands resurssättning på kulturområdet har halkat efter övriga Sverige. I bidragsöversynens kartläggning framgår i jämförelsen med de 10 utvalda kommunerna att det skulle krävas en ramutökning för kulturområdet på 22 mnkr för att nå medeltalet för kommunala kulturmedel. Det är i kategorin ”allmänt”, där bland annat stödgivning, barnkultur, infrastruktur m m ingår, som Gotland bottennoteras.”

Dessutom riktar nu regeringen och sverigedemokraterna stora neddragningar mot studieförbunden och tidigare även folkhögskolorna i statsbudgeten. Det är en politik som riskerar att drabba Gotland och vårt kulturliv mycket negativt. Även när det gäller detta behöver vi förstärka den regionala budgeten.

Citat Håkan Steen, Aftonbladet kultur

“När **Håkan Hellström** i dag hyllas som ”lönsam” kultur känns det värt att påminna om att **Broder Daniel** började som en studiecirkel.”

Trots att mycket behöver göras för att kunna uppfylla den antagna kulturplanen och behoven är mycket stora är kulturen inte prioriterad i S & M-styrets budget. Inte heller vi kan i årets budget finansiera allt som skulle behövas. Men vi behöver röra oss åt rätt håll. Framförallt behövs förstärkningar när det gäller medel för barnkultur, stöd till fria kulturutövare och arrangörer och till studieförbunden.

Därför satsar vi

5 mnkr på kultur och folkbildning